

Процедура која се односи на дежурне асистенте (наставнике), лаборанте и студенте за безбедан и здрав рад у Лабораторијама за електрична мерења бр. 21, 76 и 78

Процедура се примењује у следећим случајевима:

- Рад дежурних асистената (наставника) са студентима у оквиру извођења лабораторијских вежби на предметима 13E022EM1, 13E023EM2.
- Рад дежурних асистената (наставника) са студентима у лабораторијама приликом извођења експеримената за потребе израде дипломских, мастер и докторских радова.
- Рад запослених на Катедри за електроенергетске системе на комерцијалним пословима Факултета у оквиру којих се врше техничка испитивања у лабораторијама за машине.

Реалне опасности од повређивања дежурних асистената и студената су:

- Електрични удар настао директним додиром делова опреме која је стално под напоном (директан додир),
- Електрични удар настао као последица квара на опреми (додир делова опреме која је услед грешке дошла под напон - најчешће метална кућишта машина и опреме),
- Механичке повреде тела услед контакта са обртним деловима машина, и
- Опекотине услед додира прегрејаних делова електричне опреме или услед насталог електричног лука (или пожара).

Како би се спровеле превентивне мере (акције), како не би дошло до повређивања дежурних асистената и/или студената приликом боравка у Лабораторијама за електричне машине, потребно је поступати по следећој процедури:

1. Студенти су у обавези да се пре доласка у Лабораторију детаљно упознају са Упутством за лабораторијске вежбе којима је потребно да присуствују.
2. Уколико студенти имају обавезу да сами повезују (ожиче) лабораторијску поставку, дежурни асистент (наставник) претходно треба да провери безнапонско стање на свим компонентама које се повезују (радни контакти главног прекидача за напајање поставке лабораторијске вежбе морају бити у отвореном положају).
3. Последњу проверу (детаљним визуелним прегледом) пре пуштања лабораторијске поставке у рад врши дежурни асистент (наставник). Такође, дежурни асистент (наставник) студентима пре почетка вежбе указује на позицију главних прекидача за укључење и искључење лабораторијске поставке.
4. Пуштање вежбе у рад према писаном упутству врши само дежурни асистент или наставник, водећи рачуна о свим безбедносним аспектима како не би дошло до повређивања или оштећења лабораторијске опреме (поштовањем процедуре наведене у Упутству за конкретну лаб. вежбу).
5. Приликом повезивања и каснијег рада на лабораторијској поставци сви студенти у групи **МОРАЈУ** се налазити на електроизолационој простирци која се налази испред радног стола.
6. Дежурни асистенти и студенти манипулацију енергетском опремом у току извођења лабораторијске вежбе (рад са прекидачима, ауотрансформаторима,

регулационим отпорницима итд.) потребно је да обављају **искључиво десном руком**. Лева рука **обавезно** треба да се налази уз тело. СТРОГО је забрањено развезивање или премештање лабораторијске поставке док је она под напоном.

7. Приликом рада у лабораторији строго је забрањено прилазити близу обртних делова машина (ротору). Строго је забрањено додиривање обртних делова прстима или другим предметима. Посебно треба упозорити студенте са дугом косом или висећим деловима одеће (шал или сл.) да не прилазе близу обртних делова машина.
8. Уколико студенти примете било какву нерегуларност приликом извођења лабораторијске вежбе (мирис паљевине, чудан звук радне машине, варничење...) у обавези су да исту **ОДМАХ** пријаве дежурном асистенту (наставнику).
9. Приликом извођења лабораторијске вежбе, за све време трајања вежбе, неко од запослених (наставник, асистент, лаборант...) мора да је присутан у Лабораторији.
10. Дежурни асистенти и студенти морају унапред знати на којој локацији у лабораторији се налазе ватрогасни апарати за почетно гашење пожара (најчешћа позиција ватрогасних апарата је код улазних врата лабораторија).
11. Уколико дође до повреде дежурних асистената (наставника) или студента, повређеном треба пружити прву помоћи и одмах позвати ХИТНУ ПОМОЋ на бр. 194 или 011 194 са мобилног телефона.
12. У лабораторијама постоје ормарићи за пружање прве помоћи.

ВАЖНА НАПОМЕНА: У Лабораторијама није изведена заштита аутоматским искључењем напајања (јер не постоји изведено заштитно уземљење), па у случају квара (пробоја фазног проводника на масу радне машине) кућишта радних машина могу да дођу трајно под опасан напон. Због тога је веома важно испоштовати превентивну меру не додиривања кућишта радних машина у раду, стајати обавезно на електроизолационој простирци и све манипулације за време трајања вежби изводити искључиво десном руком (а да се лева рука при томе налази уз тело).

ВАЖНА НАПОМЕНА: Студенти својеручним потписом потврђују да су се упознали са свим превентивним мерама и процедурама приликом боравка у Лабораторијама.

**Мр Нецад Хаџиефендић,
одговорно лице за безбедност и
заштиту од пожара на ЕТФ-у**